

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
İSLAMOFOBİ VE IRKÇILIK
İNCELEME
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

12 Ekim 2023 Perşembe

Konu

Alt Komisyon Çalışma Usulünün Belirlenmesi

12 Ekim 2023 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.05
BAŞKAN: Adem YILDIRIM (İstanbul)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Kıymetli arkadaşlarımız, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu üyeleri olarak bugün birlikte ilk toplantımızı gerçekleştiriyoruz. Bu vesileyle toplantımızı hayırlara vesile olsun. Buradan basın mensuplarımızı da selamlıyoruz.

Tabii, bugünkü toplantımızın konusu, gündemi yoğun bir gündem değil. Sadece ilk defa toplandığımız için, birbirimizi belki simaen, belki ismen de tanıyoruz ama hem tanışalım, kaynaşmayı artıralım hem de önceki dönemde yapılan çalışmalara bir göz atalım. Önceki dönem yapılan çalışmalarla ilgili belki eksik olan hususlar vardır, belki daha fazla yapmamız gereken şeyler vardır, bunlarla ilgili düşüncelerimiz nelerdir; bir nevi bundan sonraki dönemde de yapabileceğimiz, yapacağımız şeylere ışık tutacak istişareimizi yapalım istiyoruz.

Tabii, önceki dönem ile şimdiki dönem arasındaki farkımız şu: Bir önceki dönemde “Avrupa’daki Yükselen İslamofobiya” diye bir ibare vardı ama bu dönemde “Avrupa” kısmı yok, genel anlamda yani ırkçılık, genel anlamda İslam düşmanlığı, İslamofobiya üzerinden bir alt komisyon olmuş oldu, dolayısıyla sınırlar da bu anlamda genişlemiş oldu. Buna yönelik ne yapabiliriz, neler yapabiliriz, bunu tartışalım, bunu istişare edelim diye bugün bir araya gelmiş olduk.

Tabii, bizim Komisyonumuz “yediden yetmişe” denir ama yedisinden de önce, doğmamış çocuktan ölmüş insana varıncaya kadar tüm insanları, insanlarımızı ilgilendiren, aynı zamanda tüm insanlarımızın hakkını ilgilendiren bir komisyon. Bu anlamda bakıldığı zaman, işte 7 Ekimde başlayan, İsrail’in Filistinlilere ve Gazzelilere yönelik orantısız savaşını, orantısız güç kullanmasını da maalesef hepimiz televizyonlardan izliyoruz. Yani bunu da televizyonlardan izleyerek maalesef normalleştiriyoruz aslında, öyle bir hâle geldi ki normalleşen bir durum hâline geldi. Böyle olunca da buraya karşı da aslında dünyadaki insan hakları merkezlerinin, insan haklarını, hukuklarını savunucu olan insanlarımızın bu konuda da Orta Doğu’ya yönelmeleri ve İsrail’in, bu hukuka karşı, insan haklarını ihlal eden, insanın en temel ihtiyacı olan yaşama hakkını, ekmek hakkını, su hakkını, elektrik hakkını ve telefon kullanma hakkını elinden aldığı böyle bir savaşa “Dur.” diyebilecek bir çalışmayı da tüm dünyadaki insan hakları savunucuları olarak hepimizin yapması gerektiğini de buradan ifade etmiş olayım.

Ben tekrar toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum bu vesileyle.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben esas “İslamofobi” tabirini kabul edemiyorum yani tahammül edemiyorum da buna. Bu bizim kültürümüzden kaynaklanan bir tabir değildir, bu kasıtlı bir tabirdir yani İslam merhamet dini; fobi, işte -kökü Yunanca’dan gelen bir kelime- korku, dehşet ve vahşet. “İslam” bütün dinlerin adıdır, Hazreti Adem’den Hazreti Muhammed’e kadar ne kadar semavi din varsa bütün dinlerin adı “İslam”dır ve İslam’ın özünde merhamet vardır, onun merkezinde insan vardır; yani o, merhameti insana sunduğu zaman, onun dilini, dinini, ırkını hiçbir zaman ön plana almamış. Mademki insandır, her türlü hak ve hukuka ve merhamete müstahaktır. Ama korkuyu İslam’ın yanına getirme işi Batılıların işidir. O “indirilen din” ile “uydurulan din” tabiri var ya, Allah’ın indirdiği dinde bir korku yok; hayvana, nebatata, ağaca bile merhamet var; şuurlu veya şuursuz canlı olan her şeye özünde merhamet olan

bu dini, nasıl bir korku dini hâline getirdiler? O korkuyu da şundan ben anlıyorum, adamlar bir din oluşturdular, dehşet dini. Onunla ilgili cemaatler, cemiyetler, örgütler ortaya çıkardılar. Mesela, DAİŞ'tir, İŞİD'dir, El Kaide'dir, Taliban'dır, bunların hiçbir şeyi İslam'a ait değil, bunlar İslam'dan temerküz etmiş ve ondan çıkmış bir cemaatler ve cemiyetler topluluğu değil; tamamıyla Batı'nın, Amerika'nın ortaya çıkardığı, uydurduğu, silahlandığı, görev verdiği ve işte bunun üzerinden "Bir İslam mı istiyorsunuz, İslam'ı mı anlamaya çalışıyorsunuz? İşte, İslam bu." dedikleri oluşumdur. Ben bunu kabullenemiyorum, "İslamofobi" diye bir tabir yoktur. İslam dini merhamet dinidir, kardeşlik dinidir, dayanışma dinidir ve bizim bunu Batı'ya ve insanlık âlemine böyle sunmamız lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Eyvallah, teşekkürler.

Bunun aslında neden tercih edildiğiyle alakalı, bizim raporda 19'uncu sayfaya eğer bakabilirsen ağabey, buradaki temel yaklaşım, İslam ile korkuyu, İslam ile fobiyi yan yana getirmek değil, aslında İslam karşıtlığını ifade edebilme. Yani, bunu biz belki kendi aramızda dillendirebiliriz ancak uluslararası anlamda bu kavramı, tabiri tüm insanların anlayabilmesi bakımından bu kelime tercih edilmiş oldu. Yoksa, o duyarlılığınıza veya o şekilde bakış açınıza herhangi bir diyeceğimiz yok. 19'uncu sayfadaki bu şeyden siz de bu kavramın neden tercih edildiğine bakabilirsiniz Mehmet Bey.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Başkanım, öncelikle, kolaylıklar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Teşekkürler.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Ben, özellikle, insan hak ve hürriyetleri noktasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir mesainin harcanmasını çok kıymetli buluyorum. Tabii, insan hak ve hürriyetlerine dönem dönem saldırılar, baskılar değişiyor. Bu dönemde de işte, ilk toplantımızda da sayın vekillerimizle, özellikle ırkçılık ve İslamofobi üzerine alt komisyonun oluşturulması etkinliği, böyle bir karar verilmişti.

Tabii, şu anda en büyük gündem İsrail-Filistin meselesi. Gerçekten, işte, izliyoruz, takip ediyoruz, görüyoruz; Gazze'de, ciddi anlamda, sivil insanların, çocukların, kadınların tehdit altında olduğu bir dönem.

Şeyi de genişletmişsiniz, bütün dünyayı almışsınız, yani doğrusu da budur, bölgesel olmaması çok iyi olmuş. Komisyon olarak, bu süreçte daha etkin olabiliriz, daha önünü açabiliriz insan hak ve hürriyetlerinin standartlarının artırılması noktasında. Gerçekten, artık dünya da globalleşti yani dünyanın neresinde bir insan hakkı ihlali varsa başka insanlar "Bana ne, bilmedim, duymadım." diyemiyorlar; herkes görüyor, tanıyor, biliyor. Bu noktada, alt komisyonumuza da Komisyonumuza da esasen büyük görevler düştüğünü ben düşünüyorum.

İnceliyorum, geçen dönemlerde de gerçekten çok kıymetli çalışmalar yapılmış, gerçekten çok kıymetli. İnşallah, bu dönemde de bizim katkımız olur, aldığımız bu görevi, bir sonraki şeye, belki bu komisyona bir daha ihtiyaç olmayacak şekilde, bir dönemde tamamlamış oluruz diye düşünüyorum.

Başarılar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Eyvallah, teşekkürler.

Zaten, burada yapılan her hizmet, bizden önceki dönemde milletvekili arkadaşlarımızın yaptığı hizmet de her şeyden önce insanlığa yapılan hizmettir. Tarih boyunca da dönem dönem insanlığın öne çıktığı, insanlığın medeniyetlerin temelinde yer aldığı dönemlere şahit olduk; maalesef insanlığın çok uzakta kaldığı, insan dışı muamelelerin olduğu dönemlere de şahit olduk. Fransız İhtilali'yle başlayan, tüm dünyaya sirayet eden ırkçılık... Aslında, belki de dünyamızda bu tartışmaların en temelini orası

oluşturmaktadır, yine, onunla birlikte, zaten bir çağ değişmiştir. Ondan önce de bizim atamız Fatih'in İstanbul'u fethettiği tarihte de çağ değişmiştir, iki dönemde de çağ değişmiştir ama ikisi arasında da ciddi bir medeniyet ve yaklaşım farklılığı vardır. Biz de diyoruz ki gelin, şu an, hep birlikte, tüm Türkiye'deki insanlar olarak, dünyadaki insanlar olarak ideolojimiz, inancımız, düşüncemiz, rengimiz, cinsimiz, cinsiyetimiz ne olursa olsun, merkezimize ve medeniyetimize insanımızı alalım; insanı alalım ve yeni bir çağ oluşturacaksa bunun adına da "insan çağı" diyelim. İşte, böyle bir çağı hep birlikte oluşturalım ve bu çağı oluşturabilecek çalışmalarını da böyle, küçümsemeden, bu tür çalışmalarda biz ne kadar katkı sunabiliyorsak elimizden gelen bu katkıyı da hep birlikte sunalım diyorum.

Bu gayeyle de bu düşünceyle de -tüm üyelerimizin de bu düşünceyle hareket ettiğine dair zerre şüphe duymuyorum- inşallah, bu şekilde de beraber çalışmalarımızı her türlü... Belki farklı farklı düşüncelerimiz olacak ama konumuz insan olduğunda dışarıya bırakacağımız ideolojilerimiz, düşüncelerimiz olacak ve insan merkezli yaklaşımlarımız olacak diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Teşekkürler.

Buyurun Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum değerli arkadaşlar ve bu çalışmalarımızın hayırlı ve başarılı olmasını diliyorum.

Yani, böyle bir adla böyle bir komisyon kurulmasının da çok gerekli olduğunu düşünüyorum. Zaten o gereklilikle kuruldu. Hem İslam düşmanlığı hem ırkçılık hem de nefret söylemi, maalesef, sadece Türkiye bakımından değil, bütün dünya bakımından yükselen büyük bir tehdit yani bütün dünya bakımından büyük bir tehdit. Komisyonumuz, aktif bir biçimde, Türkiye'de yükselen ırkçılık, yabancı düşmanlığı, nefret söylemi konusunda daha fazla toplumsal duyarlılığı arttıracak, kamuoyunu bilgilendirecek çalışmalar yapması bakımından çok önemli çünkü geçen dönem sadece daha çok yurt dışı odaklı çalıştık ama maalesef, Türkiye'de de yükselen yabancı düşmanlığından kaynaklı, başka nedenlerden kaynaklı ırkçılık ve nefret söylemi var. Bu konularda da Parlamentonun, bu alt komisyonunun daha aktif çalışabileceği, daha görünür olacağı bir vizyonu ortaya koyması lazım.

Önümüzde, tabii ki bize rehberlik eden ve geçen dönem 5 siyasi partinin oy birliğiyle hazırladığı bir çalışma var. Yani, bu da Parlamento pratiği bakımından da önemli bir çalışma aynı zamanda, oy birliğiyle kabul edilmiş olması ve bu düşüncelerde 5 siyasi partinin ortaklaşması önemli bir şey. Bu çalışmayı rehber edinip, bunun eksiklerini tamamlayıp sürekli çalışacağımız bir çalışma yöntemini birlikte hazırlamalıyız.

Tabii ki yedi gündür İsrail'de, Filistin'de meydana gelen, aynı zamanda insanlığa karşı suç olan ve binlerce insanın yerinden edilmesine, ölmesine neden olan zor bir dönemden geçiyoruz. Dün Sayın Erdoğan'ın bence çok değerli bir paylaşımı oldu, yani grupta konuşması oldu: "Kullandıkları yöntemler ve sonuçları itibarıyla eleştirilmeye de desteklenmeye de ihtiyacı olan taraflar arasında körü körüne bir tarafın safında yer almak, sadece yaşanan krizi derinleştirmeye yarar. Bölgemizi içine girdiği bu anafordan süratle çıkarmak için Türkiye olarak ara buluculuk ve adaletli hakemlik dâhil, üzerimize ne düşüyorsa yapmaya hazırız." Bence, çok doğru bir yaklaşım yani herkesin desteklemesi gereken ve Türkiye'nin bundan sonraki pratiklerde de rehber edinmesi gereken bir siyasal eksen aynı zamanda bu. Bu, Filistin-İsrail çatışmasının hem Türkiye bakımından yansımaları olacak hem de dünyaya yansımaları olacak, yeni nefret söyleminin bütün dünyada artarak gelişmesi bakımından. O nedenle, Türkiye'nin yakaladığı itibar ve vizyonu da kullanarak bu Komisyonumuz bütün dünyada bu konularda daha duyalı, daha uzlaştırmacı, daha ara bulucu bir pozisyon da alabilir. Türkiye'nin diğer devlet kurumlarının yanında Parlamentoda 6 siyasi partinin ortaklaşa kurduğu bu Komisyon, Hükümetin de bu konudaki çalışmalarına katkı sunabilir aynı zamanda hem dışarıda hem içeride. Yani bu konuda siyasi görüş

ayrılıklarımızın bir tarafa bırakıldığının gösterilmesi bakımından da bence iyi olur ve bunu da eğer sizler vasıtasıyla Hükûmete iletirseniz... Yani İslamofobi, ırkçılık, bu çatışmanın ortaya çıkaracağı yeni nefret söylemi konusunda Parlamantonun, bu alt komisyonun ortak çalışma yürütebileceğini iletebilirsiniz, bizim açımızdan herhangi bir şey yok o konuda.

Yine, çalışma yöntemi bakımından da ne gerekiyorsa birlikte yapmaya hazırız, zaten beraber çalışacağız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Teşekkürler.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Tekrar başarılar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Sağ olun.

Selçuk Bey, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; aynı güzel temennilere ben de katılıyorum, hayırlı hizmetler yapalım. Bir yerde zulüm varsa, bir yerde insan hakları ihlalleri varsa, bir yerde insanlar dininden, düşüncesinden, ırkından dolayı haksızlığa, çifte standarda uğruyorsa onların yanında olalım, komisyonun ana misyonu bu.

Ben söylenenlere katılmakla birlikte, işte, Filistin’de, Gazze’de yaşananlarla alakalı temenniden bir tık öte bir şey yapmamız gerektiğini düşünüyorum yani sözlü tavrı koymaktan, klavyelerde çağrılar yapmaktan biraz daha öte. Bu Komisyonun, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun, hususen İslamofobi ve İrkçılık İnceleme Alt Komisyonumuzun diyelim, şartların değerlendirilerek -mesela, elektrik, su kesilmesi- orantısız güç ve her iki taraf açısından yaşanan bu aklın, vicdanın, ahlakın, savaş ahlakının göz ardı edildiği bir süreçte, bölgeye gitme imkânımız varsa komisyonun, bölgede yerinde inceleme yapmak, tavrı koymak, gerekiyorsa işte, ara buluculuk noktasında, biraz daha, bir tık yukarıda inisiyatif almak noktasında girişimde bulunmasını ben talep ediyorum. Ne diyeceğiz yani? “Buradan kınıyoruz, kınıyoruz. Mazlumları destekliyoruz. Zulme hayır!” Ne oldu, durdu mu? Durmuyor yani böyle bir imkân varsa, yerine gidebilirsek oraya da gidip yerinde anlatarak, konuşarak, yaşayarak belki oradaki bu orantısız, dengesiz, vicdansız savaşın bir nebze etkilerinin azaltılmasına katkı sunabiliriz diye düşünüyorum. Birincisi bu, bu net teklifimizdir.

İkincisi: Tabii, İslamofobi... Aslında, bütün dinlerle alakalı olması lazım yani İslam’a mensup olduğumuzdan dolayı uğramış olduğumuz çifte standart, ötekileştirme veya özellikle Avrupa’da son zamanlarda yaşanan bu hadiseler... Bu, bütün dinler için; kendi inanç mensuplarına göre her dinin Allah’tan geldiğini kabul edersek, insana dininden dolayı uygulanan her türlü haksızlığa karşı durmak gerektiğini düşünüyorum.

Asıl komisyonumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu; bu, alt komisyon. Yani fırsat bulmuşken bir kez daha yerinde görüp teşhis ettiğim için iki konuyu anmak istiyorum. Birincisi: Sayın Can Atalay hâlâ burada değil, Komisyon üyemiz, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi. Ben gittim, ziyaret de ettim. Anayasa’ya net bir şekilde aykırı bu tutumla alakalı, kendi Komisyon üyemizle ilgili İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun daha net bir tavrı koyması gerektiğini düşünüyorum.

İkincisi: Yine, galiba geçen hafta gitmiştik, yaptığı haberlerden dolayı ve çoğu da yalan olmayan haberlerden, doğru haberlerden dolayı gözaltına alınan gazetecilerden 2’sinin, Sincanda benim ziyaret ettiğim Batuhan Çolak ve Süha Çardaklı’nın saçlarının yani darbe dönemlerinde rastlanan bir tavırla, rızaları dışında 3 numaraya vurulması meselesi var cezaevinde. Orada başka psikolojik baskılar da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Bununla ilgili alt komisyonumuz var zaten, hükümlü ve cezaevlerinde...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Orada da dile getireceğim, olsun, üst komisyonumuz İnsan Hakları ya, mahzuru yok söylememizin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Tamam, eyvallah.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Hani biliyorum ama hepimiz de aynı zamanda İnsan Hakları...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Şöyle bir şey var usul açısından, tabii ki her şeyi burada kullanacağız ama bir ad koymuşuz, bu adı eğer koymamış olsaydık dediğiniz doğru.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Onunla ilgili kanaatimi söyledim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Tabii ki oraya gidip hükümlülerle alakalı eleştirilerimizi, duruşumuzu, taleplerimizi dile getireceğiz, ben o açıdan söyledim. Yine konuşabilirsiniz, konuşmakta problem yok.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Tamam, biliyorum Başkanım da şöyle olmuyor mu: Yani neticede ırkından dolayı bir insanın yok sayılmasıyla, ona karşı çifte standart tavırlarla, onların haklarının gasbedilmesiyle alakalı bir mücadele değil mi bu? Yani neticede insana yapılan bir haksızlık, ben de burada bir başka haksızlıktan bahsediyorum.

Orada ilginç bir şey olmuş. Savcı bey ifadesinde şöyle bir şey kullanıyor, diyor ki bu 2 gazeteciye: “Örneğin, sokakta bir Suriyeli ile bir Türk vatandaşını kavga ederken görseniz ne hissedersiniz ve ne yaparsınız?” Nasıl bir soru bu? Neye yönelik bir soru bu? Böyle bir soru olabilir mi ya? Böyle bir savcılık sorusu olabilir mi? Mesela, bana sorsalar “Ayrırım.” derim. Şimdi, burada, normalin dışında da...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sorgu tutanağında mı bu var bu şekilde?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Evet, onu söylüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Gazeteciye mi sormuş savcı bunu?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Evet, evet. Onun da burada bilinmesi lazım.

Ezcümle, sonuç olarak, bir daha yineliyorum: Özellikle, Gazze’de bu yaşananlarla ilgili komisyonumuzun daha aktif bir görev almasını talep ediyorum.

Tekraren hayırlı uğurlu olsun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Eyvallah.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – İş birliği içerisinde güzel bir çalışma dönemi geçiririz diye ümit ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – İnşallah, inşallah.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – En kutsal hak, insanların inanç hakkı, yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı; bunların hepsinin de burada savunucusu olacağız inşallah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Tabii, inşallah, inşallah.

Harun Bey, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; komisyonumuzun ben de hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Öncelikle, bizim çatı komisyonun adına takıldım yani onu belirtmek isterim. Ben Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu üyesiydim, oradan geldim buraya. “İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu”, bu isimde bana göre bir sıkıntı var, “İnsan hakları ihlallerini inceleme komisyonu” olması gerekiyor diye düşünüyorum. “İnsan Haklarını İnceleme” diye böyle bir genel tabiri ben bir yere sığdıramadım yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Burada şöyle yani aslında genel tabir şu anlamda doğru: Tabii, illaki insanın hakkının ihlal edilmesi şart değil, ihlal edilmeyen hakkı da var; o hakkını da bilmesi açısından genel bir tanım kullanılmış.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Daha önce muhtemelen konuşulmuştur, bilemiyorum ama...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yasanın adı öyle.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yasanın adı öyle, baktım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Hak ihlallerini incelemek değil, insanı sadece hak ihlali üzerinden tanımlarsak o da... Mesela, hakkı var ama insan bilmiyor, o hakkı bile...

HARUN MERTOĞLU (Rize) – O zaman “insan hakları komisyonu” da olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Olabilir.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ama kanun olduğu için “insan hakları komisyonu” olur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Tabii, yasa böyle olunca, doğru.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yasa, baktım ona, evet, “insan hakları komisyonu” daha uygun, daha geniş olurdu.

İslamofobi ve ırkçılık... Dediğim gibi, ben, 6701 sayılı Kanun’la kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu üyesiydim, altı yıl Kurulda görev yaptım. Aslında, çok fazla bu Kurum... Mahmut Tanal burada değil, değil mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Yok.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bir o biliyor. Onun dışında çok fazla... Belki Sezgin Bey bilir. Sezgin Bey’le iki dönem Baro Başkanlığı yaptık -aynı görev, ben Rize Baro Başkanıydım- belki o bilebilir. Onun dışında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu çok fazla bilinmiyor maalesef, çok aktif olamadı. Aslında ayrımcılıkla mücadele kurumudur. Oradaki ayrımcılık yasağının temellerinden biri de ırktır, bir diğeri dindir, mezheptir, siyasi görüştür; 15 tane temel sayar kanun ve de idari yaptırım uygulayabilen bir kurum. Bu anlamda o Kurumu da daha işlevli hâle getirebiliriz diye düşünüyorum. Buradaki arkadaşların görüşüne ben de katılıyorum, çok güzel bir komisyon kuruldu.

Aslında, İsrail’de, Gazze’de yaşanan olay savaş hukukunun, başlı başına bütün insan haklarının ihlali. Bizim Anayasa’mızda yer alan temel insan hakları; yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, aklınıza gelen bütün haklar şu anda orada aynı anda ihlal ediliyor.

Selçuk Bey’in de görüşü önemli yani yerinde bir inceleme yapılabilir mi? Çünkü sanırım, bizim komisyonun öyle bir yetkisi de var. Burada hepimiz açıklamalar yapıyoruz, doğru ama biraz daha etkin olabiliriz, inisiyatif alabiliriz diyorum.

Şimdilik, komisyon çalışmalarımızın hayırlı olmasını ben de temenni ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Teşekkürler.

Bundan sonraki çalışmamıza yönelik temennimiz, teklifimiz “Şöyle yaparsak...” Geçen dönemden tecrübeli vekillerimiz var aramızda. “Geçen dönem bunları yaptık ama bunun ötesinde şunları yapabiliriz.” diyeceğimiz hususlar varsa... Gerçi Sezgin Bey’in bir iki şeyini ben not aldım “Uzlaşmacı ya da ara bulucu olabiliriz bazı konularda.” diye. Türkiye’deki yabancı düşmanlığı üzerinden de...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hükûmetle de beraber çalışabiliriz. Hükûmetin, Bakanlar Kurulunun, Sayın Cumhurbaşkanının... Yani bu konuda yapılacak çalışmada, Parlatmentonun bu ayağının desteklenmesi lazım. Beş siyasi partinin ortaklaştığı bir misyon. Dolayısıyla öyle bir katkı olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Burası, sizin de ifade ettiğiniz gibi, arkadaşlarımızın da ifade ettiği gibi, gerçekten, siyasi parti programlarımızın, düşüncelerimizin gelip tartışılacağı bir alan da değil aslında. Burası, o anlamda, en temel, insan merkezli, üzerinde ortaklaşa hareket edeceğimiz bir alan. Bu noktalarda da yine farklı farklı görüşlerimiz olabilir ama bizim ülkemize destek verecek her türlü çalışmaya birlikte imza atmamız lazım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yani şimdi şöyle: İnsan Hakları Komisyonunun zaman zaman çekindiği... Benim Komisyona eleştiri olarak getirdiğim konu geçmişten bu zamana şudur: Sonuçta bu Komisyon ihlalleri yerinde inceleme noktasında çok zayıf kaldı yani İnsan Hakları Komisyonunu kastediyorum. Çünkü ihlaller daha çok devlet kaynaklı, Hükümet uygulamalarından kaynaklı ihlaller. Dolayısıyla da çoğunluk da AK PARTİ’de olduğu için yerinde inceleme, aktif inceleme konusunda genellikle geri kaldı geçmiş zamanlarda ama bizim alt komisyonumuzun, komisyonun asıl çalışmalarından daha farklı ortaklaşabileceğimiz bir alanı var. Dolayısıyla nerede bir nefret söylemi varsa, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, İslamofobi varsa Komisyonun diğer alanlarından farklı olarak bizler ortak müdahale edebiliriz. Dolayısıyla yerinde müdahale, yerinde inceleme, olay bazlı inceleme konularında da daha aktif olmalıyız, Parlamentonun bu ayağının daha görünür olması lazım mesela. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun farklı nedenlerle gitmediği bir alan varsa... Ama bizim konumuza giren alanlarda daha aktif, daha görünür olmalıyız hem Türkiye bakımından hem de yurt dışı bakımından.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Son dönemde şöyle ciddi artışlar oluyor sosyal mecralar üzerinden: Eskiden sosyal mecra olmadığı için ihlal fiilen oluyordu, fiziken oluyordu veya kitap yazmayla belki olabiliyordu ama şimdi, gerçekten, sosyal medya üzerinden çok ciddi düşmanlıklar, nefret dili çok fazla olabiliyor. Aslında burayla alakalı da belki bir şey yani mevcudun daha ötesinde, hem ülkemize hem tüm insanlığa hizmet edebilecek yeni bir şeyler de oluşturabiliriz, bulabiliriz. Belki bu anlamda da çalışma yapabiliriz gerek Avrupa’da gerek başka memleketlerde. Burada da ortak bir hareketi kabul etmemiz gerekiyor yani ortak bir dilin sosyal mecrada da olması gerekiyor. Nasıl ki biz burada kurallara uyuyorsak orada da kurallara uymamız gerekiyor; orası ayrı bir dünya değil yani uymamız gereken kurallar orada da var. Belki ona dönük de bir çalışma yapmamızda fayda olduğunu ben düşünüyorum.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Başkanım, ben bir şey daha eklemek istiyorum müsaadenizle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Biz farklı partilere mensup milletvekilleriyiz, her birimiz farklı düşünceden, farklı iklimlerden de geliyor olabiliriz; madem Parlamentoda milletvekili olduk, Türkiye milletvekiliyiz bundan sonra, şurada da öyle bir rol model oluşturmamızı istiyorum ben âcizane. İnsan hakları konusunda “Hangi insan, onun hangi hakkı?” dememeliyiz. Mesela, diyelim ki belirli bir fraksiyona mensup vekiller olabilir, aynı düşünceye mensup olan gazetecileri, mahkûmları, hakkı elinden alınmış normal vatandaşları onlar himaye ettikleri zaman, ben o mahalleye mensup olmasam bile onların yanında, onlarla beraber aynı hakkı savunmalıyım ve bir rol model oluşturmalyız burada; benim de bir teklifim bizim komisyona.

Tekrar ben de başarılar diliyorum ve sayın vekilimin ifade ettiği gibi, İsrail’e komisyonun üye göndermesini ve orada yerinde inceleme yapmasını çok faydalı bir düşünce olarak buluyorum ve destekliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Teşekkürler.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bir de Başkanım, somut teklif olarak... Bizim Ceza Kanunu'muzun 122'nci maddesi nefret ve ayrımcılığı düzenliyor, çok şekli anlamda düzenlenmiş; o kanun maddesinin ele alınıp da güncel hâle getirilmesi gerektiğini düşünüyorum ben çünkü mevcut hâliyle yargılama yapılabilmesi çok zor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Yani mevcut hâliyle iş görmüyor.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – İş görmüyor. Ona katkı anlamında bir yasal...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – “Yaptırım artırılın.” mı diyorsunuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yani o bir çalışılır.

Nefret ve ayrımcılık, özellikle nefret suçu dünyada revaçta olan bir kavram hâline geldi; o maddenin bir ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Başkan, Sezgin Bey'in, Selçuk Bey'in dediği gibi, daha etkili... Bir de bazı çalışmalar yapılıyor, bu çalışmaların kamuoyuna yansıtılması, içselleştirilmesi, gündeme gelmesi noktasında da daha etkin olunabilir, bunun yolu, yöntemi ne olur, hep beraber düşünebiliriz. Şu anlamda: Her şey kanunda yazmayabilir Başkanım, işte “Bunu yaparsan müeyyidesi budur, bunu yaparsan cezası budur.” diye. Bir de Başkanım, hiçbir şey yazmasa da bir insanın bir insana karışmaması, müdahale etmemesi, ona saygı duyması gerekir. Başkanım, bu farkındalığın, bu şuurun da artırılması noktasında yani komisyonumuz olur, Parlamentomuz olur... Belki Avrupa'nın tarihi içerisindeki pratiğinden kaynaklanıyor, bir saldırganlık şeyi var Başkanım, var yani. Dolayısıyla buna ağır müeyyideler geliyor, anayasalarda, protokollerde falan yer alıyor. Biz belki sadece... Başkanım söylediği için, ön ayak da oldu aslında, benim kafamda olan da bir şey. Yani Başkanım, illaki Ceza Yasası'nda veyahut da başka yerlerde suçu ağırlaştırılalım... Tamam, müeyyide hâline getirelim, ceza da verelim ama bunun ötesinde, İnsan Hakları Komisyonu olarak insan hak ve hürriyetlerinin standartlarının artırılması, bu şuurun çocuklarımız başta olmak üzere, gençlerimiz başta olmak üzere... Milletçe birbirimize tahammül etme, birbirimizi anlama, başkasını -Hocamın dediği şekilde- senin gibi inanmasa da senin gibi yaşamasa da senin gibi düşünmese de... Kimse kimse gibi yaşamak zorunda değil ama hepimiz birbirimize tahammül etmek zorundayız. Başkanım, belki bunun üzerinde de bir çalışmanın ortaya konulması gerekir diye düşünüyorum çünkü pratikte de görüyoruz -aşağı yukarı hepimiz hukukçuyuz- cezalar artıyor ama bakıyoruz, fiillerde, suç oranında bir azalma olmuyor. Belki bu cezalandırma işin son şekli Başkanım, bütün bu tedbirlerin alınmasına, bütün bu aydınlatmaların, bilgilerin topluma sunulmasına rağmen toplumun genelinde bir sapma oluyor, bunun üzerine de yoğunlaşmak gerekir diye düşünüyorum. Yani insan hak ve hürriyetleri nedir, ne değildir, ne yapabiliriz, nasıl birbirimize tahammül edebiliriz, nasıl bir arada yaşayabiliriz; bu noktada da bir çalışmaya ihtiyaç var diye düşünüyorum Başkanım. Onun önderliğini, öncülüğünü de Komisyonumuz yapabilir, topluma bir teklifte bulunabilir, bunu sürükleyebilir diye düşünüyorum Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Eyvallah, teşekkürler.

Selçuk Bey...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Kıymetli Başkanım, bununla alakalı, bizim buradaki beyanatlarımız, somut taleplerimiz kayda alınıyor ama ayrıca, yazılı da başvurmamız gerekecek mi bu teklif ettiğim Gazze'yle alakalı konuda? Dışişleriyle görüşebilirsiniz belki, nasıl bir yöntem olacaksa oraya ivedilikle ve acilen, en azından girişimlerde bulunalım, gitmeye niyetlenelim; şartlar uygun olmaz gidemezsek o zaman yapacak çok bir şey olmayabilir. Belki, sırf Gazze'de İsrail-Filistin savaşıyla alakalı acil gündemli bir kez daha toplanabiliriz tüm İnsan Hakları Komisyonu olarak. Bir dahaki rutin toplantımız ne zaman bilmiyorum ama hemen önümüzdeki hafta bunu hızlandırıp, bir toplantı yapıp bir karar alabiliriz diye düşünüyorum, bunu somutlaştırıyorum.

Akabinde, komisyona davet edip dinlemek noktasında Doğu Türkistan’da yaşanan insan hakları ihlalleriyle alakalı; o, direkt islamofobi ve ırkçılık tam anlamıyla. Hatta, ben ayrı bir komisyon olarak talep etmiştim fakat gerekçe kısmına konularak bu komisyonun içerisinde yer aldığı için ayrı bir komisyon kurulmadı biliyorsunuz Doğu Türkistan’da yaşanan insan hakları ihlalleriyle alakalı. Tam anlamıyla bu komisyonun gündeminde. O nedenle Doğu Türkistan’da yaşanan insanlık suçlarıyla alakalı burada, Türkiye’de yaşayan, sürecin bir şekilde temsilcileri, dernekleri, orada hâlen akrabaları, komşuları, aileleri olan insanlarımız var; ilk toplantımızda bize bu konuda bir sunum yapmaları için komisyona davet edilmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Önerdiğiniz isimler var mı?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Yazılı olarak iletelim Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Tamam.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ek olarak Dışişleri Bakanlığından da bir uzman gelirse, o konuda bilgi verirse iyi olur.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Doğu Türkistan meselesi...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben de aynı görüşteyim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ADEM YILDIRIM – Evet, başka diyeceğimiz bir şey yoksa toplantımızı burada nihayete erdirelim.

Tekrar teşekkür ediyorum katılımınızdan dolayı, toplantımız hayırlı olsun.

Kapanma Saati: 13.42

